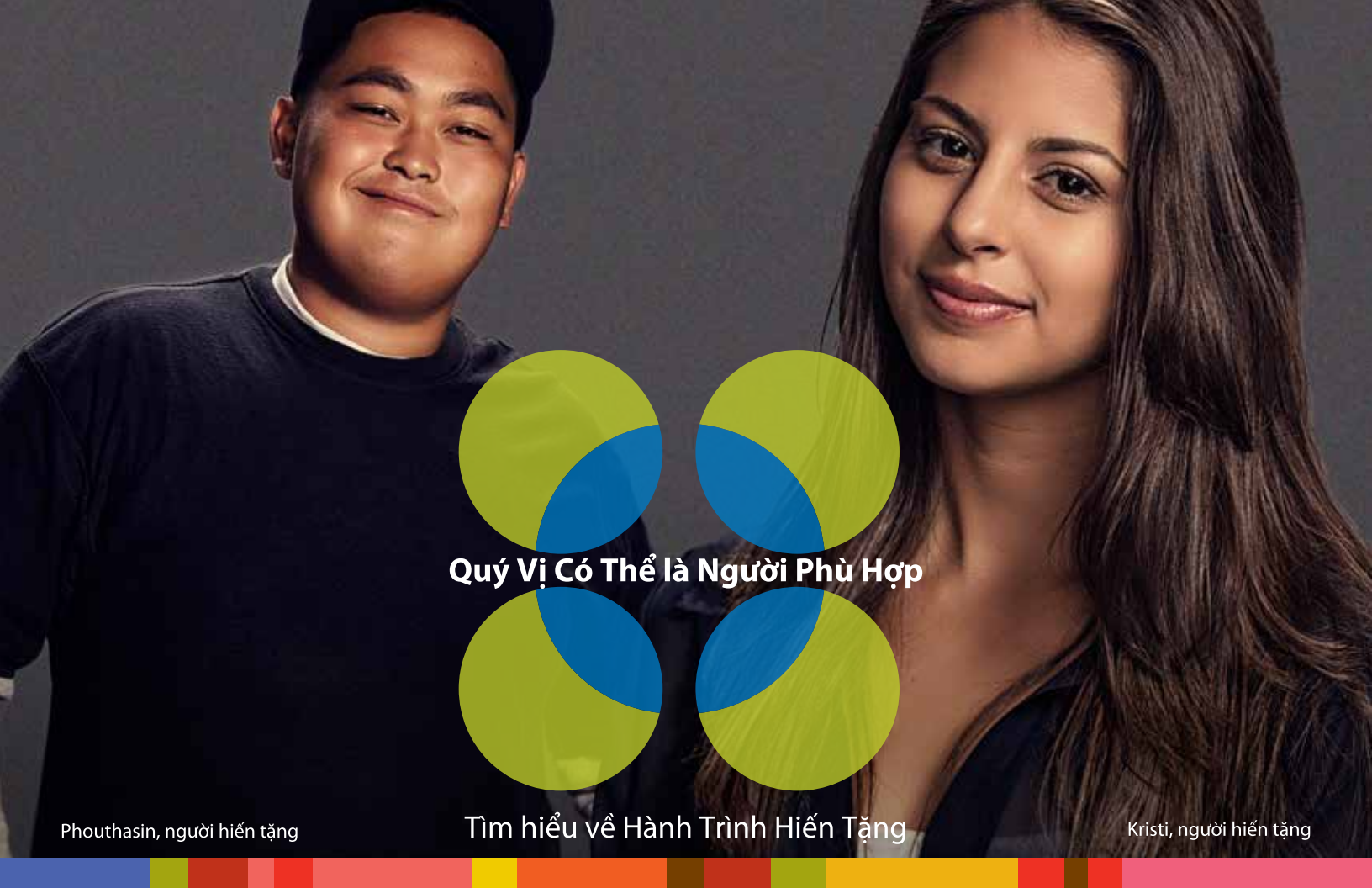

Quý Vị Có Thể là Người Phù Hợp

Phouthasin, người hiến tặng

Tìm hiểu về Hành Trình Hiến Tặng

Kristi, người hiến tặng

Một bệnh nhân đang cần quý vị

Chúng tôi đã liên lạc vì xét thấy quý vị có thể là người phù hợp cho một bệnh nhân cụ thể đang cần được cấy ghép. Quý vị có cơ hội mang lại niềm hy vọng cho người bị một dạng ung thư máu như bệnh bạch cầu hay hạch bạch huyết, hoặc căn bệnh khác đe dọa đến tánh mạng. Hãy liên lạc với người đại diện về hiến tặng càng sớm càng tốt để khẳng định ý muốn tiếp tục dẫn bước.

Mục lục

Quý vị có thể là người phù hợp và các bước tiếp theo **3**

Các bước của tiến trình hiến tặng **6**

Hiến PBSC **8**

Hiến tủy **10**

Cam kết về thời gian **12**

Tánh chất kín đáo **14**

Những câu hỏi thường gặp về hiến tặng **16**

Về chúng tôi **20**

Chú giải **21**

Khi gia nhập Danh Sách Vị Cứu Tinh (Be The Match Registry®), quý vị biết rằng có thể một ngày nào đó mình sẽ là người phù hợp cho bệnh nhân cần được cấy ghép tủy để cứu mạng họ. **Thời điểm ấy đã đến.** Bác sĩ của bệnh nhân đã dò tìm danh sách trong thời gian gần đây và xét thấy quý vị có thể là người phù hợp cho bệnh nhân đó.

Quý vị đang ở một trong những giai đoạn sau đây:

- **Thử Nghiệm Thêm:** Bác sĩ của bệnh nhân cần biết thêm thông tin về loại kháng nguyên bạch cầu ở người (human leukocyte antigen, hay HLA) của quý vị để xem quý vị có thật sự phù hợp hay không. Thường thì thử nghiệm thêm được thực hiện trên mẫu máu gốc hoặc que thử thấm bên trong gò má của quý vị. Quý vị có thể phải cung cấp một mẫu khác dưới dạng que thử thấm bên trong gò má để làm thử nghiệm thêm.
- **Phân Loại Khẳng Định:** Bác sĩ của bệnh nhân đã lấy mẫu máu từ quý vị để xem quý vị có phải là người phù hợp nhất hay không, và để rà soát những loại bệnh lây nhiễm có thể truyền sang bệnh nhân khi cấy ghép tủy. Người đại diện liên lạc về hiến tặng sẽ hợp tác với quý vị để hẹn thời biểu trích máu.

Trong mỗi giai đoạn, quý vị đều cần phải:

- Cho biết ý muốn tiếp tục dẫn bước
- Ký tên vào bản thỏa thuận
- Điền đầy đủ vào bản câu hỏi khảo sát bệnh sử
- Xác nhận thông tin liên lạc của mình

Caden (bên trái), là người nhận cấy ghép, và Karen, người hiến tặng

Hướng Dẫn Y Tế cho Người Hiến Tặng:

Đã thiết lập các hướng dẫn dành cho người hiến tặng để giữ an toàn cho bản thân họ và người nhận. Quý vị không thể hiến tặng nếu mắc/ đã mắc một số bệnh trạng. Một vài bệnh trạng trong số đó là: đau cổ hoặc đau lưng mãn tính, một vài dạng ung thư, và một vài loại bệnh tim. Những hướng dẫn này không bao gồm đủ mọi trường hợp khiến cho một người không thể hiến tặng, vì vậy hãy bàn luận với người đại diện liên lạc về hiến tặng để xem quý vị có hội đủ tiêu chuẩn hay không.

Có thể sẽ có nhiều giai đoạn thử nghiệm, nhưng không nhất thiết là mọi người đều phải trải qua. Tiến trình này tùy thuộc vào bệnh tình của bệnh nhân và trình tự thời gian cấy ghép.

Thời gian luôn luôn là điều quan trọng, bất kể quý vị đang ở giai đoạn nào. **Nên lập tức gọi người đại diện liên lạc về hiến tặng**, ngay cả khi quý vị chưa có quyết định cụ thể. Người đại diện liên lạc có thể giúp đỡ bằng cách trả lời những thắc mắc của quý vị về việc tiếp tục dẫn bước. Nếu quý vị đang đi làm, đi học, du lịch, hoặc có cam kết khác dễ ảnh hưởng đến quá trình tham gia, thì nên báo cho người đại diện biết. Họ có thể hợp tác với quý vị để gỡ bỏ rất nhiều gút mắc khó khăn về thời biểu.

Điều quan trọng cần lưu ý rằng tiếp tục dẫn bước hay không là tùy vào quyết định của quý vị. Quý vị quyết định gia nhập danh sách vì rất mong muốn chung tay góp sức cứu đời. Bây giờ quý vị cần quyết định liệu quý vị có muốn tiếp tục dẫn bước với các thử nghiệm và hiến tặng nếu có thể. Chúng tôi khuyến khích quý vị nên trao đổi về quyết định của bản thân với gia đình và bạn bè. Người khác có thể trợ giúp, nhưng quyết định cuối vẫn thuộc về quý vị.

Tiếp theo là gì?

Sau khi thử nghiệm, có thể cần chờ đến **60 ngày** để bác sĩ của bệnh nhân có đủ thì giờ xem lại kết quả thử nghiệm và quyết định tiếp tục dẫn bước thực hiện việc cấy ghép. Chúng tôi hiểu rằng chúng tôi đang yêu cầu quý vị hành động gấp rút và kiên nhẫn chờ đợi, vì thế chúng tôi sẽ cho quý vị biết thông tin cập nhật ngay sau khi nhận được hồi đáp từ bác sĩ của bệnh nhân.

Trong khi chờ đợi, quý vị có nhiều cách để chuẩn bị hiến tặng và tiếp tục tham gia.

Nếu xét thấy quý vị KHÔNG phải là người phù hợp nhất cho bệnh nhân, hoặc bệnh nhân chưa sẵn sàng để cấy ghép vào thời điểm hiện tại, thì người đại diện liên lạc về hiến tặng sẽ báo cho quý vị biết. Chúng tôi rất cảm kích về sự quyết tâm của của quý vị, và sẽ tiếp tục cập nhật tin tức và các câu chuyện về Vị Cứu Tinh thông qua bản tin điện tử dành cho hội viên có tên trong danh sách. Nếu muốn trợ giúp theo nhiều cách khác thì quý vị có thể loan truyền về Vị Cứu Tinh, làm thiện nguyện viên, và đóng góp tài chánh. Kết quả thử nghiệm thêm và phân loại khẳng định sẽ cung cấp thêm thông tin về loại HLA, vì vậy quý vị cũng có thêm cơ may được mời hiến tặng cho bệnh nhân khác trong tương lai. Điều quan trọng là phải cho chúng tôi biết dữ liệu cập nhật nếu có thay đổi về thông tin liên lạc hoặc sức khỏe của quý vị. Quý vị có thể làm điều này bằng cách viếng thăm BeTheMatch.org hoặc gọi số 1 (800) MARROW-2.

Nếu xét thấy quý vị ĐÚNG LÀ người phù hợp nhất cho bệnh nhân thì quý vị sẽ tham dự phiên họp cho biết thông tin, trong đó trình bày mọi điều cần biết về tiến trình hiến tặng. Có thể quý vị sẽ hiến tặng chỉ sau vài tuần lễ hoặc phải chờ tới khi bệnh nhân sẵn sàng. Mỗi trường hợp là khác nhau, và thời điểm hiến tặng còn dựa trên những gì thích hợp nhất cho quý vị và bệnh nhân.

Trong khi quý vị chờ đợi:

- Cần nhớ cho chúng tôi biết thông tin cập nhật: hãy báo cho người đại diện liên lạc về hiến tặng biết bất cứ thay đổi nào về sức khỏe hoặc kế hoạch chuyển đi.
- Hãy loan truyền về Vị Cứu Tinh (Be The Match®): viếng thăm BeTheMatch.org/Badge2 và đăng huy hiệu lên phương tiện truyền thông xã hội để mọi người biết quý vị cam kết hiến tủy.

*Gia đình, bạn bè và cộng đồng
tín ngưỡng luôn luôn hỗ trợ
Erin suốt quá trình hiến tặng.
Sau khi hoàn tất thành công
các bước 1-5, cô tiếp tục hiến
PBSC cho một nam thanh niên
bị bệnh bạch cầu.*

Các bước của tiến trình hiến tặng

- 1. Cập nhật thông tin sức khỏe của bản thân:** Quý vị cần phải khẳng định mức độ quan tâm của mình và điền đầy đủ vào bản câu hỏi khảo sát bệnh sử.
- 2. Tham dự phiên họp cho biết thông tin:** Quý vị sẽ bàn luận với người đại diện liên lạc về hiến tặng để tìm hiểu hai phương pháp hiến tặng cùng với những nguy cơ và phản ứng phụ. Phiên họp này kéo dài khoảng 90 phút và nhằm để chắc chắn là quý vị đã biết đầy đủ thông tin về quá trình hiến tặng. Sau phiên họp cho biết thông tin, quý vị sẽ có cơ hội nêu thắc mắc và được hỏi xem có muốn hiến tặng hay không.
- 3. Ký tên vào bản thỏa thuận:** Nếu đồng ý hiến tặng thì quý vị cần phải xác nhận quyết định của mình bằng cách ký tên vào bản thỏa thuận.
- 4. Đi khám sức khỏe:** Nếu đồng ý hiến tặng thì quý vị sẽ được khám sức khỏe để xem việc hiến tặng có gây ra nguy cơ nào cho quý vị hoặc bệnh nhân hay không.
- 5. Cho mẫu máu:** Trong tiến trình hiến tặng sẽ cần lấy mẫu máu để bảo đảm an toàn cho cả quý vị lẫn bệnh nhân.
- 6. Hiến tặng:** Sau khi hoàn tất thành công các bước này, phần kế tiếp sẽ là hiến tặng.

Điều quan trọng cần biết là có thể quý vị sẽ phải đi xa để hiến tặng hoặc để hoàn tất bất cứ bước nào của tiến trình hiến tặng này. Có khoảng 30 phần trăm số người hiến tặng phải đi máy bay hoặc tạm trú qua đêm ở khách sạn. Đa số phí tổn chuyển đi đều được Vị Cứu Tinh bao trả. Phí tổn y tế và phi y tế liên quan đến quá trình hiến tặng cũng được bao trả.

Erin, người hiến PBSC (ở giữa), cùng với gia đình và bạn bè thân thiết

Jeff hiến tặng PBSC

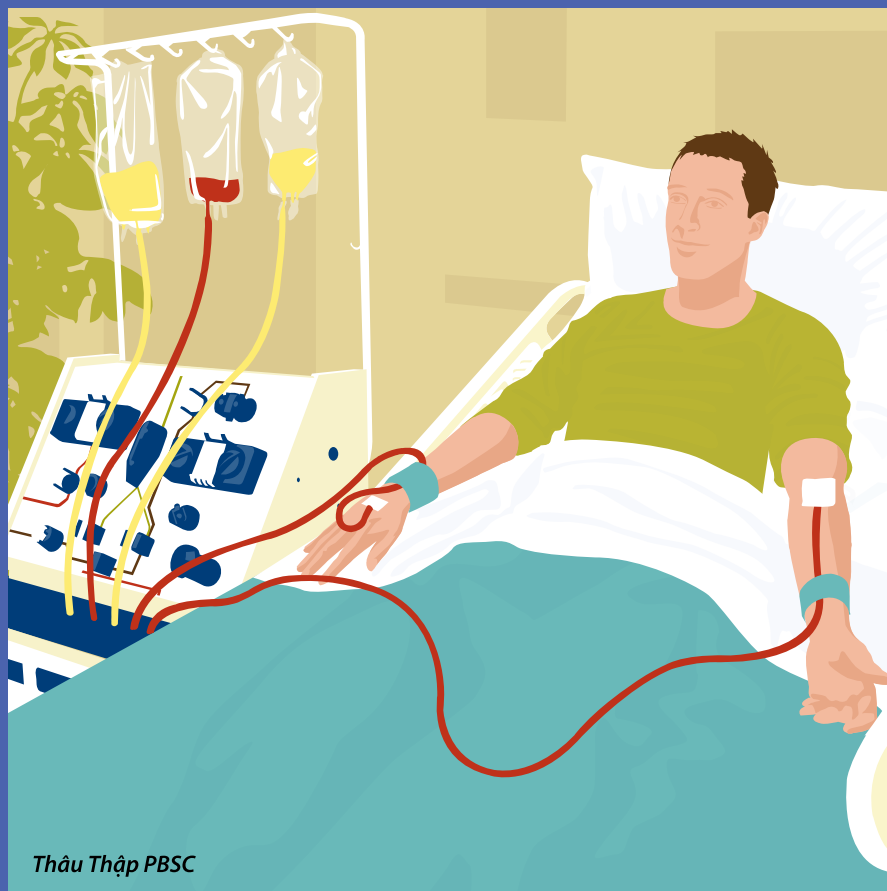
Nếu quý vị đồng ý hiến tặng thì bác sĩ của bệnh nhân sẽ yêu cầu quý vị hiến tặng huyết bào gốc ngoại vi (PBSC) hoặc tủy. Bác sĩ chọn phương pháp hiến tặng tốt nhất cho bệnh nhân.

Hiến huyết bào gốc ngoại vi (Peripheral Blood Stem Cell, hay PBSC)

Hiến PBSC là thủ thuật không phẫu thuật - có tên gọi phân tách thành phần máu - được thực hiện tại trung tâm huyết học hoặc cơ sở bệnh viện ngoại chấn nào giàu kinh nghiệm và có tham gia thầu thập PBSC cho Vị Cứu Tinh. Trong năm ngày trước khi hiến tặng, quý vị sẽ được chích một loại thuốc có tên gọi filgrastim để làm tăng số tế bào tạo máu (còn gọi là huyết bào gốc) trong dòng máu của mình. Sau đó máu của quý vị sẽ được trích bằng kim tiêm ở một cánh tay rồi đi qua máy phân tách tế bào tạo máu. Phần máu còn lại được trả về cơ thể quý vị qua cánh tay kia. Các tế bào tạo máu được chuyển đến địa điểm của bệnh nhân để cấy ghép sau khi hiến tặng.

Phản ứng phụ và phục hồi

Quý vị có thể bị nhức đầu, hoặc đau nhức xương hay bắp thịt trong vài ngày trước khi hiến tặng. Đó là phản ứng phụ do chích filgrastim. Những phản ứng phụ này mau chóng mất đi sau khi hiến tặng. Người đại diện liên lạc về hiến tặng sẽ hợp sức theo dõi tình hình cho tới khi quý vị báo cáo đã hồi phục hoàn toàn. Đa số người hiến PBSC đều cho biết họ hồi phục hoàn toàn trong vòng từ bảy tới mười ngày sau khi hiến tặng.

Thâu Thập PBSC

Sử dụng filgrastim

Filgrastim kích thích tủy xương sinh sản thêm nhiều tế bào tạo máu và đưa chúng từ tủy vào dòng máu để thu thập bằng cách phân tách thành phần máu. Vị Cứu Tinh bắt đầu dùng filgrastim để trợ giúp cho hoạt động hiến PBSC từ thập kỷ 90. Dữ liệu được Vị Cứu Tinh thu thập từ người hiến tặng sẽ giúp xem có ảnh hưởng nào dù là tốt hay xấu khi dùng filgrastim. Dựa trên dữ liệu hiện có từ những người hiến tặng từng dùng filgrastim, tính đến nay vẫn chưa phát hiện được nguy cơ nào về lâu dài.

“Nếu cần trò chuyện với người vừa nhận được cú gọi thông báo họ có thể là người phù hợp cho bệnh nhân thì tôi sẽ khuyến nên dẫn bước đến hết toàn bộ tiến trình, hoặc tiến xa hết mức với tất cả khả năng của mình” - đây là lời thổ lộ của Alan (bên trái), người hiến tặng cho Clarissa (bên phải). “Tôi nghĩ là nếu có cơ hội cứu được một mạng sống thì bất kỳ người nào cũng nên chung tay góp sức cứu đời”.

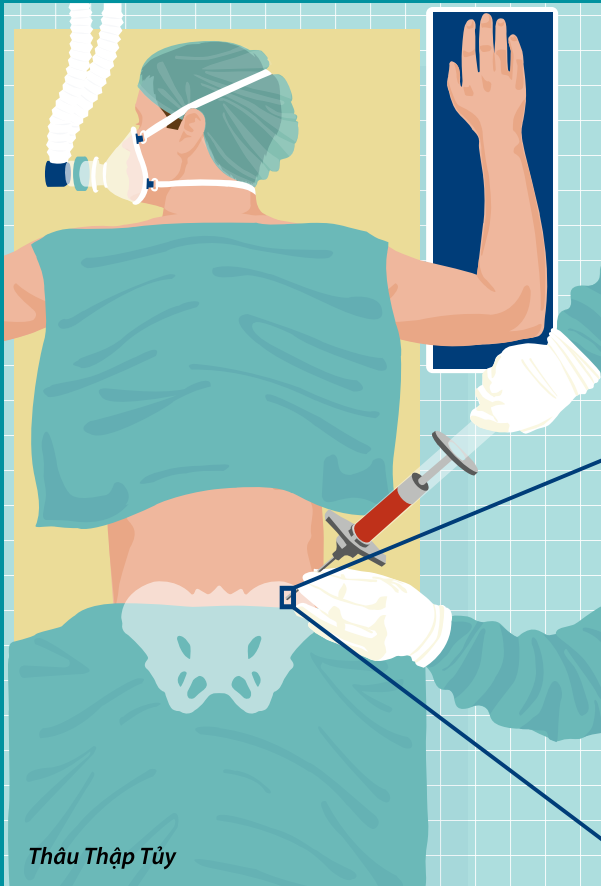
Hiến tủy

Hiến tủy là thể thức phẫu thuật được thực hiện trong phòng mổ của bệnh viện. Bác sĩ dùng loại kim rỗng đặc biệt để rút tủy lỏng ra (đây là nơi sinh sản tế bào tạo máu cho cơ thể) từ hai bên phía sau xương chậu của quý vị. Quý vị sẽ được gây mê toàn phần hay từng phần để ngăn chặn cơn đau trong lúc thực hiện thủ thuật. Tủy lỏng được chuyển đến địa điểm của bệnh nhân để cấy ghép sau khi hiến tặng.

Thường thì quãng thời gian lưu lại bệnh viện để hiến tủy là từ sáng sớm đến chiều tà, và đôi khi cũng phải ngủ lại qua đêm để theo dõi. Tiến trình hiến tặng sẽ được thực hiện tại bệnh viện nào giàu kinh nghiệm và có tham gia thầu thập tủy cho Vĩ Cứu Tinh.

Phản ứng phụ và phục hồi

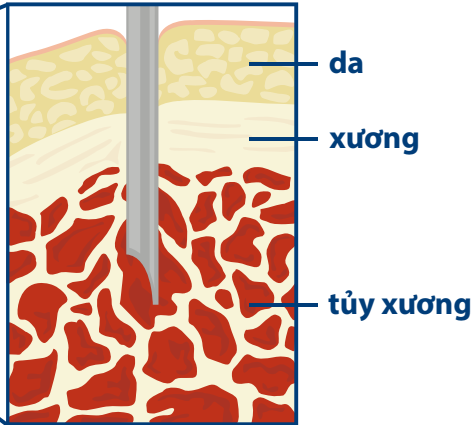
Dự kiến sẽ có chút ít đau rất ở vùng lưng dưới trong vòng vài ngày hoặc lâu hơn. Đa số những người hiến tặng đều trở lại công việc thường lệ của họ chỉ sau vài ngày, và hầu hết đều cảm thấy hoàn toàn hồi phục trong vòng 21 ngày. Người đại diện liên lạc về hiến tặng sẽ hợp sức theo dõi tình hình cho tới khi quý vị báo cáo đã hồi phục hoàn toàn. Lượng tủy của quý vị sẽ trở lại mức bình thường trong vòng vài tuần lễ.

Thân Thập Tử

Sử dụng cách gây mê

Quý vị sẽ được gây mê toàn phần hay từng phần để ngăn chặn cơn đau trong lúc thực hiện thủ thuật hiến tủy. Bác sĩ hay y tá sẽ bàn thảo những lựa chọn với quý vị và đề nghị dạng gây mê phù hợp nhất trong trường hợp của quý vị.

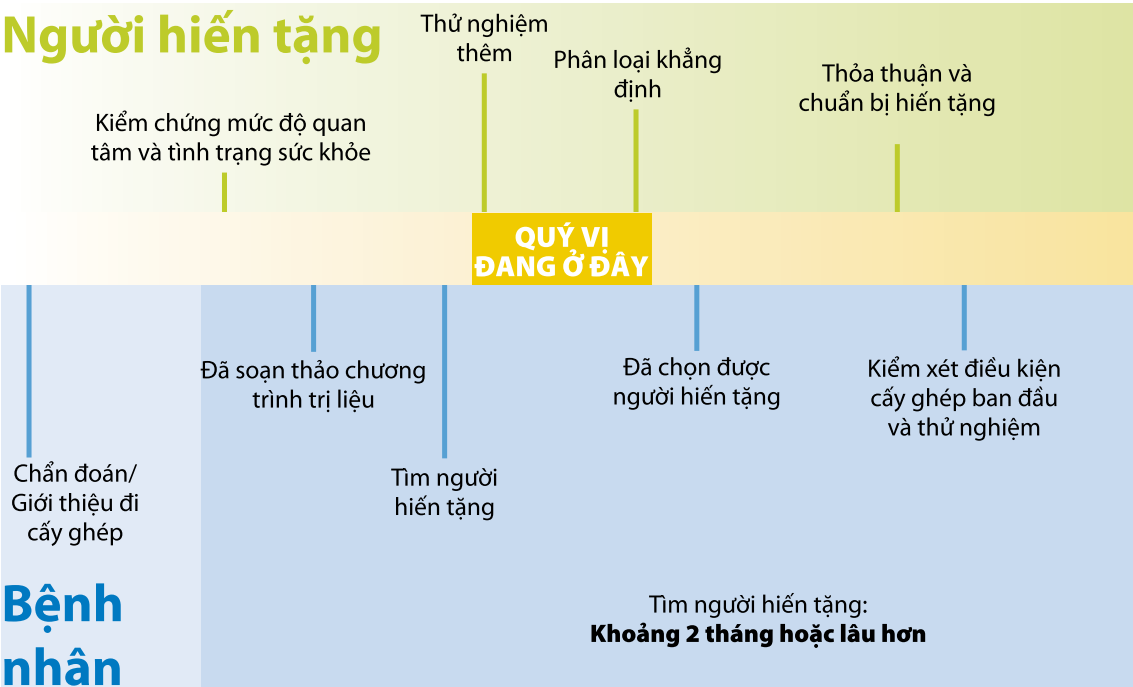

Cam Kết về Thời Gian

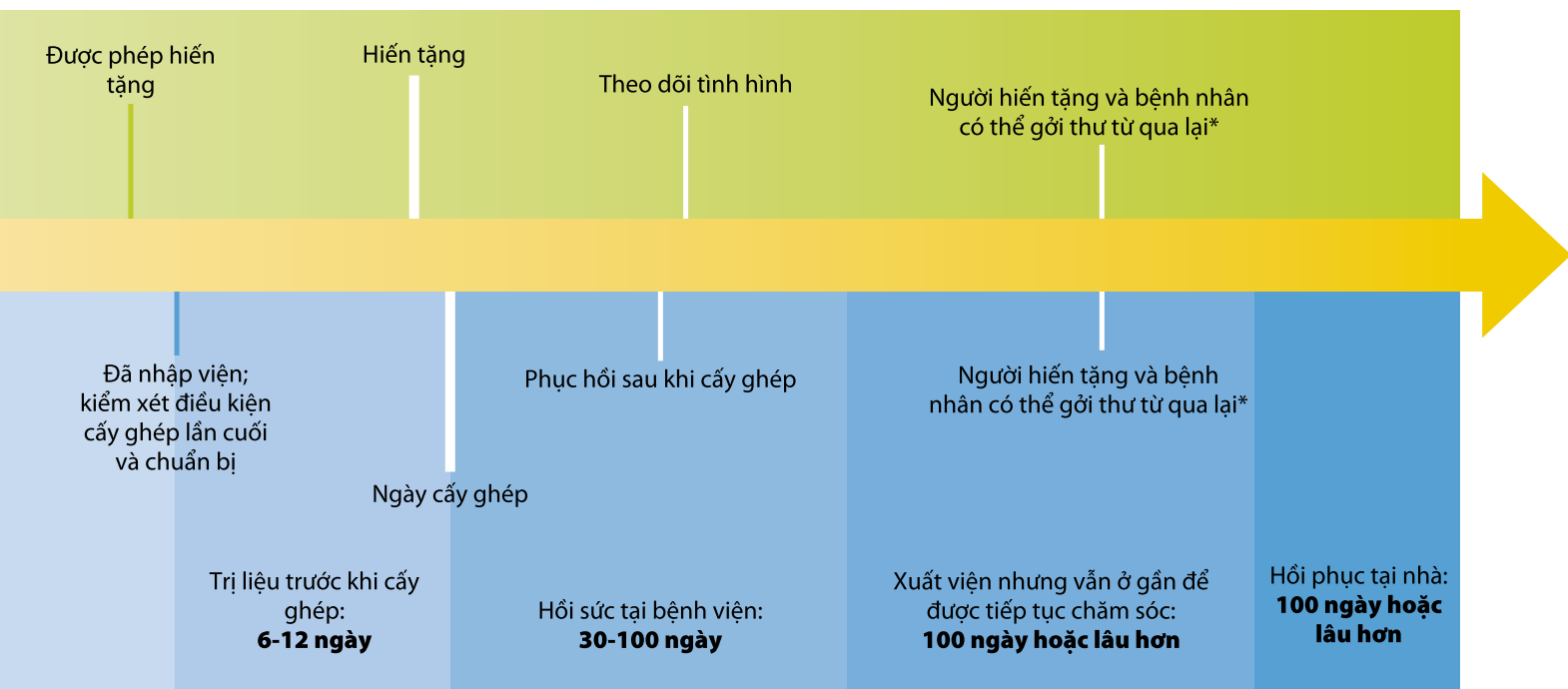
Theo trình tự thời gian của người hiến tặng và bệnh nhân thì quý vị đang ở giai đoạn thử nghiệm thêm hoặc phân loại khẳng định. Mỗi giai đoạn như thế có thể cần đến 60 ngày để bác sĩ của bệnh nhân xem lại kết quả và lấy quyết định. Tình trạng của bệnh nhân cũng ảnh hưởng đến thời gian thực hiện tiến trình. Nói chung, toàn bộ tiến trình hiến tặng sẽ chiếm 30-40 tiếng đồng hồ trong 4-6 tuần lễ.

Điều quan trọng cần nhớ rằng khoảng thời gian cấy ghép thay đổi tùy theo bệnh nhân, loại bệnh, giai đoạn bệnh, và trung tâm cấy ghép. Thường xảy ra trường hợp tạm hoãn cấy ghép, và điều này làm thay đổi trình tự thời gian hiến tặng và cấy ghép.

Trình tự thời gian hiến tặng và cấy ghép

Trình tự thời gian được tạo ra khi cộng tác với
Chương Trình Cấy Ghép Máu và Tủy của Trường Đại Học Minnesota

*Một số trung tâm cấy ghép cho phép gửi thông điệp ẩn danh giữa người hiến và người nhận trong năm đầu tiên sau khi cấy. Một số trung tâm cho phép người hiến và người nhận liên lạc trực tiếp với nhau sau khi cấy ghép được một năm hoặc lâu hơn, nếu cả hai bên đều đồng ý. Một vài trung tâm không cho phép người hiến và người nhận liên lạc với nhau vào bất kỳ thời điểm nào.

Zalika (bên trái), là người nhận cấy ghép, rất hào hứng gặp mặt người hiến tặng, là Tinisha (bên phải). Trước khi cấy ghép, danh tánh của cả Zalika lẫn Tinisha đều được giữ kín. Khi đã chờ đợi đủ một năm cần thiết sau lần cấy ghép, cả hai người phụ nữ đều ký tên vào bản thỏa thuận tiết lộ thông tin cho nhau.

Tính chất kín đáo

Vị Cứu Tinh cam kết bảo vệ sự riêng tư của cả bệnh nhân và người hiến tặng. Chúng tôi cần quý vị hợp tác giữ vững tính chất kín đáo này. Việc cam kết giữ kín đáo sẽ bảo vệ bệnh nhân và người hiến tặng khỏi bị công chúng biết hay bị liên lạc ngoài ý muốn, trong đó kể cả ép buộc hiến tặng hoặc đòi tiền.

Mỗi bệnh nhân và người hiến tặng đều được cung cấp một mã số (ID) để giữ kín danh tánh. Những mã số ID này bảo vệ danh tánh của bệnh nhân và người hiến tặng (chẳng hạn như tên và địa chỉ) nhưng vẫn cho phép chia sẻ thông tin y tế quan trọng. Mức giữ kín cao độ này được duy trì ở tất cả các bước của tiến trình hiến tặng và cấy ghép. Người hiến tặng chỉ được biết độ tuổi, giới tính và bệnh tình của bệnh nhân. Bệnh nhân chỉ được biết độ tuổi và giới tính của người hiến tặng.

Biện hộ cho người hiến tặng

Người đại diện liên lạc về hiến tặng có thể trả lời những thắc mắc và giúp giải quyết mọi vấn đề quý vị gặp phải. Nếu quý vị cần được trợ giúp thêm nữa thì đã có sẵn Chương Trình Biện Hộ cho Người Hiến Tặng của Vị Cứu Tinh. Chương Trình Biện Hộ cho Người Hiến Tặng đại diện cho quyền lợi, quyền hạn, nhu cầu và kỳ vọng của những người đang là, hoặc có thể trở thành thiện nguyện viên hiến tủy hay PBSC thông qua Vị Cứu Tinh.

Để liên lạc với Chương Trình Biện Hộ cho Người Hiến Tặng, hãy gọi **(800) 526-7809**, số máy lẻ **8710**, hoặc gửi email đến **advocate@nmdp.org**.

*Zalika (bên trái) và người hiến
tặng là Tinisha (bên phải)*

Jeff hiến tặng PBSC cho người đàn ông bị hạch bạch huyết.

Những câu hỏi thường gặp về hiến tặng

Làm thế nào để xác định người phù hợp?

Bác sĩ sẽ tìm người hiến tặng có loại mô phù hợp với bệnh nhân, cụ thể là loại mô HLA. HLA là các protein - hoặc các chất chỉ điểm - có trong đa số tế bào của cơ thể. Hệ miễn dịch sử dụng các chất chỉ điểm này để nhận biết tế bào nào là của cơ thể, và tế bào nào thì không. Các chất chỉ điểm HLA giữa bệnh nhân và quý vị càng tương hợp thì càng tốt cho bệnh nhân.

Xác suất đạt mức độ phù hợp với bệnh nhân và tiếp tục việc hiến tặng là bao nhiêu?

Cứ mỗi 12 hội viên hoàn tất giai đoạn phân loại thêm thì có khoảng một người tiếp tục việc hiến tặng cho bệnh nhân. Tính trung bình, cứ mỗi 540 hội viên thuộc Danh Sách Vị Cứu Tinh tại Hoa Kỳ sẽ có một người tiếp tục thực hiện hiến tặng tủy xương hay PBSC cho bệnh nhân. Vì có nhiều sự biến đổi khác nhau trong các loại mô, nên chúng tôi không thể dự đoán hội viên được liệt kê trong danh sách có bao nhiêu cơ hội hiến tặng cho bệnh nhân. Mỗi người gia nhập danh sách đều mang lại cho bệnh nhân thêm hy vọng tìm được người phù hợp mà họ cần. Với tư cách hội viên có tên trong danh sách, điều quan trọng nhất quý vị có thể làm là tiếp tục cập nhật thông tin và giữ vững quyết tâm cam kết để sẵn sàng tiếp tục dẫn bước ngay khi kết quả cho thấy mình là người phù hợp nhất.

Có giới hạn nào về độ tuổi hiến tặng không?

Người hiến tặng phải ở trong độ tuổi từ 18 tới 61. Điều kiện về tuổi tác được đặt ra để bảo vệ người hiến tặng và mang lại chữa trị tốt nhất cho bệnh nhân.

Hiến tặng có làm tôi hao tổn điều gì không?

Vị Cứu Tinh hoặc bảo hiểm y tế của bệnh nhân sẽ bao trả toàn bộ chi phí y tế của thủ tục hiến tặng, như phí tổn chuyển đi và những chi phí phi y tế khác. Tổn kém duy nhất của người hiến tặng có lẽ là thì giờ phải tạm vắng không đi làm.

Hiến tặng ở nơi nào?

Thủ thuật hiến PBSC được thực hiện ở trung tâm phân tách thành phần máu, và nơi này thường tọa lạc ngay tại trung tâm huyết học hoặc cơ sở bệnh viện ngoại chẩn. Sẽ chích filgrastim cho quý vị trong năm ngày trước khi hiến tặng. Phải chích lần đầu tiên ngay tại trung tâm hiến tặng hoặc y viện, và sẽ chích lần thứ năm ở địa điểm thực hiện thủ thuật hiến tặng. Có thể chích liều dùng trong ngày thứ nhì đến ngày thứ tư tại nơi làm việc, ở nhà, trong trung tâm hiến tặng hay y viện.

Hiến tủy là thể thức phẫu thuật được thực hiện trong phòng mổ. Sẽ chọn thời biểu hiến tặng tại bệnh viện nào hợp tác với Vị Cứu Tinh. Bệnh viện này sẽ ở gần nhà quý vị trong một vài trường hợp. Quý vị có thể phải đi xa vào những trường hợp khác.

Quá trình hiến tặng có bao gồm phẫu thuật không?

Đa số những lần hiến tặng đều không đòi hỏi phẫu thuật. Hiện nay, đa số yêu cầu từ bác sĩ của bệnh nhân đều là hiến PBSC, tức là phi phẫu thuật.

Cách hiến tặng còn lại là hiến tủy, là thể thức phẫu thuật.

Trong mỗi trường hợp, người hiến tặng thường trở về nhà trong cùng ngày hiến tặng.

Tủy xương là gì, và có lợi gì cho bệnh nhân?

Tủy xương sinh sản ra tế bào tạo máu, và các tế bào này phát triển thành:

- Hồng cầu, là tế bào mang oxy đến tất cả các bộ phận trong cơ thể
- Bạch cầu, là tế bào chống nhiễm trùng
- Tiểu cầu, là tế bào giúp cầm máu

Hệ máu huyết khỏe mạnh luôn luôn sinh sản thêm các tế bào tạo máu mới, và đây là điều cần thiết để duy trì đời sống. Nếu tế bào tạo máu bắt đầu chế xuất nhiều tế bào bất thường và không có đủ huyết bào khỏe mạnh thì cách điều trị tốt nhất có lẽ là cấy ghép tủy để thay thế tế bào tạo máu.

Cấy ghép tủy xương là cách chữa trị có thể cứu được mạng sống của người bị những dạng ung thư máu như bệnh bạch cầu, hạch bạch huyết, bệnh hồng cầu lưỡi liềm, hoặc các bệnh khác đe dọa đến tánh mạng. Đầu tiên, bệnh nhân được trị liệu hóa chất và đôi khi được trị liệu bức xạ để diệt phần tủy bị bệnh. Sau đó các tế bào tạo máu khỏe mạnh của người hiến tặng được truyền trực tiếp vào dòng máu của bệnh nhân, và chúng bắt đầu hoạt động và sinh sôi.

Muốn cơ thể của bệnh nhân chấp nhận những tế bào khỏe mạnh này thì phải tìm được người hiến tặng tương hợp nhất.

*Laura (bên trái) hiến tặng cho
Owen (bên phải)*

Nếu hiến tặng thì có bị đau đớn gì không?

Khi hiến PBSC thì có thể bị những phản ứng phụ gây khó chịu nhưng không kéo dài. Do phải dùng một loại thuốc gọi là filgrastim trong năm ngày trước khi thực hiện thủ thuật nên người hiến PBSC có thể bị nhức đầu, đau nhức khớp xương hay bắp thịt, hoặc thấy mệt mỏi. Nói chung người hiến tặng PBSC sẽ trở lại công việc thường lệ của họ trong vòng từ một đến hai ngày.

Những người hiến tủy được gây mê toàn phần hoặc từng phần, vì vậy họ không thấy đau đớn khi hiến tặng. Dự kiến người hiến tủy sẽ bị chút ít đau rất ở vùng lưng dưới trong vòng từ một đến hai tuần lễ sau đó. Đa số những người hiến tủy đều trở lại với hoạt động bình thường của họ trong vòng vài ngày.

Tủy có phát triển trở lại không?

Lượng tủy của quý vị sẽ trở lại mức bình thường trong vòng vài tuần lễ. Ngoài ra, lượng lấy đi cũng không làm hại hệ miễn dịch hoặc gây nguy cơ đáng kể cho sức khỏe của quý vị.

Cam kết về thời gian cho toàn bộ tiến trình hiến tặng là bao lâu?

Sẽ thực hiện một vài bước trước khi hiến tặng để bảo đảm quý vị là người phù hợp nhất cho bệnh nhân và đủ khả năng hiến tặng trên phương diện y tế. Các bước này kéo dài trong vài tuần lễ. Tính trung bình, toàn bộ tiến trình hiến tặng sẽ chiếm khoảng 30 tới 40 tiếng đồng hồ, trong đó kể cả thời gian của chuyến đi, và dần trải trong 4-6 tuần lễ. Hiến tủy và PBSC đều đòi hỏi tổng thời gian cam kết gần bằng nhau.

Thủ tục hiến tặng thực sự mất bao lâu?

Thời giờ cần thiết để thực sự hiến tặng còn tùy vào thủ tục hiến tặng.

Bảy mươi lăm phần trăm của tất cả các lần hiến PBSC đều hoàn tất sau một đợt phân tách thành phần máu, có thể cần tới tám tiếng đồng hồ. 25 phần trăm còn lại của số lần hiến tặng được thực hiện xong sau hai đợt phân tách thành phần máu, mỗi đợt cần 4-6 tiếng đồng hồ.

Thủ thuật hiến tủy kéo dài khoảng 90 phút. Trong đa số trường hợp, bệnh viện sẽ lên thời biểu nhập viện, thực hiện thủ thuật và xuất viện cùng một ngày - họ yêu cầu quý vị đến vào lúc sáng sớm và cho ra về lúc chiều tà. Một số bệnh viện thường hoạch định cho nằm lại qua đêm.

Có cần phải tạm vắng không đi làm hoặc không đi học?

Ắt hẳn quý vị sẽ phải xin tạm vắng không đi làm hay đi học. Chúng tôi hiểu quý vị cũng có bổn phận của mình, và xin tạm vắng có thể là điều khó khăn. Hãy bàn luận với người đại diện liên lạc về hiến tặng nếu quý vị cần chút thời gian linh động.

Có nguy cơ nào do hiến tủy gây ra không?

Chẳng có thủ thuật nào mà không có nguy cơ, nhưng đại đa số người hiến tặng đều hồi phục hoàn toàn. Một số ít (1.3 phần trăm) người hiến tặng bị biến chứng nghiêm trọng vì thuốc mê hoặc hư hại xương, thần kinh hay bỏng thịt ở vùng hông.

Có thể đổi ý không?

Quý vị có quyền thay đổi quyết định hiến tặng vào bất cứ lúc nào. Hiến tặng luôn luôn là việc tự nguyện.

Nếu quý vị không muốn hiến tặng nữa thì hãy cho chúng tôi biết ngay. Chúng tôi cần phải tiếp tục tìm người hiến tặng khác. Chậm trễ trong việc tìm kiếm có thể đe dọa đến tánh mạng bệnh nhân.

Có bao nhiêu bệnh nhân dò tìm Danh Sách Vị Cứu Tinh?

Mỗi năm đều có thêm hàng ngàn người ở tất cả độ tuổi có kết quả chẩn đoán bị ung thư máu, chẳng hạn như bệnh bạch cầu hay hạch bạch huyết, bệnh hồng cầu liềm, hoặc căn bệnh khác đe dọa đến tánh mạng. Đối với nhiều người, hy vọng sống sót cuối cùng là được cấy ghép tủy hoặc máu dây rốn từ người hiến tặng phù hợp. Bảy mươi phần trăm số người đó đều không có ai phù hợp trong dòng họ, và phải nhờ vào Danh Sách Vị Cứu Tinh để tìm người hiến tặng cứu được mạng sống.

Guy (bên trái) hiến tủy hai lần và cứu được hai người khác nhau, trong đó có Mark (bên phải)

Có được biết thông tin cập nhật về người nhận không?

Một vài trung tâm cấy ghép đồng ý cho biết thông tin cập nhật tối đa ba lần trong năm đầu tiên sau khi cấy. Tuy nhiên, một vài trung tâm cấy ghép khác lại không cung cấp thông tin cập nhật.

Một số trung tâm cho phép gửi thông điệp ẩn danh giữa quý vị và người nhận trong năm đầu tiên sau khi cấy ghép. Những nơi khác lại không.

Có được gặp mặt người nhận không?

Một số trung tâm cho phép người hiến và người nhận liên lạc trực tiếp với nhau sau khi cấy ghép được một năm hoặc lâu hơn, nếu cả hai bên đồng ý. Một vài trung tâm không cho phép quý vị và người nhận liên lạc với nhau vào bất kỳ thời điểm nào.

Về chúng tôi

Vẫn còn có một cách thức cứu chữa cho người bị những dạng ung thư máu đe dọa đến tánh mạng - như bệnh bạch cầu và hạch bạch huyết - hoặc nhiều căn bệnh khác. Vị Cứu Tinh kết nối bệnh nhân với người hiến tủy phù hợp để cấy tủy hoặc máu dây rốn nhằm cứu được mạng sống. Mỗi người đều có thể là phương cứu chữa cho người khác khi là hội viên trong Danh Sách Vị Cứu Tinh, với đóng góp tài chánh hoặc làm thiện nguyện viên. Vị Cứu Tinh mang lại cho bệnh nhân và gia đình một giải pháp hỗ trợ, giảng dạy và hướng dẫn riêng từng người trước khi, trong khi và sau khi cấy ghép.

Nơi điều hành Vị Cứu Tinh là Chương Trình Hiến Tủy Toàn Quốc (National Marrow Donor Program®, hay NMDP), một tổ chức bất vụ lợi chuyên tìm người hiến tủy phù hợp cho bệnh nhân, giảng huấn các chuyên viên chăm sóc sức khỏe và thực hiện nghiên cứu để có thể cứu thêm nhiều mạng sống. Để tìm hiểu thêm về cách thức cứu chữa, hãy viếng thăm BeTheMatch.org hoặc gọi số 1 (800) MARROW-2.

Chú giải

Các chất chỉ điểm bệnh lây nhiễm (Infectious disease markers, hay IDMs)

Là những phần tử của máu chuyên cho biết con người có bị bệnh lây nhiễm hay không.

Các chất chỉ điểm kháng nguyên bạch cầu ở người (Human leukocyte antigen (HLA) markers)

Là những protein ở trên bạch cầu; chúng làm cho mô của mỗi người không hề trùng lặp. Các chất chỉ điểm HLA là yếu tố quan trọng trong việc tương hợp bệnh nhân và người hiến tặng để cấy tủy.

Cấy ghép tủy xương (Bone marrow transplant, hay BMT)

Là trị liệu y tế có mục đích thay thế tủy xương hư hỏng của bệnh nhân bằng loại tủy hay PBSC khỏe mạnh.

Chương Trình Hiến Tủy Toàn Quốc (National Marrow Donor Program)

Chương Trình Hiến Tủy Toàn Quốc (NMDP) quyết tâm tận lực giúp cho mọi bệnh nhân cần được cấy ghép đều có thể tiếp cận với cách điều trị có thể cứu được mạng sống này. Tổ chức bất vụ lợi này đặt trụ sở tại Minneapolis, Minnesota, và:

- Điều quản Danh Sách Vị Cứu Tinh
- Tạo điều kiện thuận lợi cho hoạt động cấy ghép trên toàn thế giới
- Thực hiện công trình nghiên cứu
- Lo liệu giảng dạy và hỗ trợ cho bệnh nhân, người hiến tặng và chuyên viên chăm sóc sức khỏe

Chánh phủ Hoa Kỳ đã tin nhiệm giao phó cho NMDP điều hành Chương Trình Cấy Ghép Tế Bào C.W. Bill Young và giữ vai trò đầu mối thống nhất để tìm người hiến tặng cho một hệ thống toàn cầu gồm các bệnh viện, trung tâm huyết học, ngân hàng trữ máu dây rốn công cộng, phòng thí nghiệm và trung tâm tuyển chọn.

Danh sách (Registry)

Danh Sách Vị Cứu Tinh là cơ sở dữ liệu kín đáo toàn quốc về những người thiện nguyện hiến tủy được NMDP thiết lập và lưu giữ.

Filgrastim

Filgrastim còn được gọi là GCSF (granulocyte-colony stimulating factor, hay yếu tố kích thích nhóm bạch cầu hạt) hoặc có tên thương mại Neupogen®. Chất này được chích cho những người nào đồng ý hiến tặng PBSC. Filgrastim kích thích tủy xương sinh sản thêm nhiều tế bào tạo

máu và đưa chúng từ tủy vào dòng máu để thu thập bằng cách phân tách thành phần máu.

Gây mê (Anesthesia)

Được sử dụng để ngăn chặn cơn đau trong khi thực hiện thủ thuật hiến tủy. Có hai dạng gây mê được dùng khi hiến tủy: toàn phần và từng phần.

Gây mê toàn phần (General anesthesia)

Dùng dược phẩm làm cho người hiến tặng tạm chìm vào giấc ngủ sâu để họ không thấy đau trong khi thực hiện thủ thuật hiến tủy.

Gây mê từng phần (Regional anesthesia) (trên cột sống và màng cứng)

Dùng dược phẩm tạm làm tê một vùng lớn trên cơ thể người hiến tặng để họ không thấy đau trong lúc thực hiện thủ thuật hiến tủy. Người hiến tặng vẫn còn tỉnh, nhưng bị làm an thần nên thấy buồn ngủ và ít lo lắng.

Hiến huyết bào gốc ngoại vi (Peripheral blood stem cell (PBSC) donation)

Các tế bào tạo máu được thu thập qua thủ thuật phân tách từ dòng máu lưu thông tuần hoàn của người hiến tặng sau năm ngày chích filgrastim. Kế đó các tế bào này được cấy cho người nhận.

Hiến tủy (Marrow donation)

Là thể thức phẫu thuật, trong đó người hiến tặng cho đi một phần tủy lỏng lấy từ xương chậu của họ, còn người nhận thì bị bệnh tủy và cần được cấy ghép tủy xương. Tủy của người hiến tặng thường tự thay thế trong vòng vài tuần lễ.

Huyết bào gốc ngoại vi (Peripheral blood stem cell, hay PBSC)

Là máu ngoại vi lưu thông tuần hoàn theo dòng máu trong cơ thể. Trong máu ngoại vi có chứa một số tế bào tạo máu.

Loại kháng nguyên bạch cầu ở người (Human leukocyte antigen (HLA) type) (đôi khi còn gọi là loại mô)

Là loại mô người do các chất chỉ điểm HLA hợp thành, trong đó kể cả protein A, B, C và DR.

Phân tách thành phần máu (Apheresis)

Là thủ thuật liên tục rút máu từ cánh tay của người hiến tặng và cho tuần hoàn qua máy; máy này thu lấy những tế bào cần dùng, chẳng hạn như tế bào tạo máu hay bạch cầu, rồi trả phần máu còn lại về cho người đó qua cánh tay kia.

Tế bào tạo máu (Blood forming cell) (còn gọi là huyết bào gốc)

Các tế bào có trong tủy xương và máu và có thể phát triển thành hồng cầu, bạch cầu hoặc tiểu cầu.

Thử nghiệm tìm bệnh lây nhiễm (Infectious disease testing)

Là phép thử thực hiện trên mẫu máu của người hiến tặng để xem tủy hoặc PBSC có thể truyền bệnh cho người nhận hay không.

Trung tâm cấy ghép (Transplant center)

Là bệnh viện đủ sức đáp ứng tiêu chuẩn làm hội viên của Vị Cứu Tinh, trong đó kể cả kinh nghiệm, đội ngũ nhân viên và cơ sở vật chất để thực hiện công tác cấy ghép tủy và chăm sóc bệnh nhân trong tiến trình cấy ghép.

Trung tâm phân tách thành phần máu (Apheresis center)

Là y viện, bệnh viện hoặc trung tâm huyết học đủ sức đáp ứng tiêu chuẩn làm hội viên của Vị Cứu Tinh - trong đó kể cả kinh nghiệm, đội ngũ nhân viên và cơ sở vật chất - để thu thập PBSC và bạch cầu thông qua quá trình phân tách thành phần máu, và để chăm sóc người hiến tặng trước và sau khi thực hiện thủ thuật.

Trung tâm thu thập (Collection center)

Là bệnh viện đủ sức đáp ứng tiêu chuẩn làm hội viên của Vị Cứu Tinh, trong đó kể cả kinh nghiệm, đội ngũ nhân viên và cơ sở vật chất để thu thập và chăm sóc người hiến tủy trước và sau khi thực hiện thủ thuật.

Tủy xương (Bone marrow)

Mô xốp bên trong những khối xương lớn vốn là nơi sinh sản các tế bào tạo máu của cơ thể (hồng cầu, bạch cầu và tiểu cầu).

Chúng tôi đã liên lạc vì xét thấy quý vị có thể là người phù hợp cho bệnh nhân. Hãy lập tức gọi người đại diện liên lạc về hiến tặng. Quý vị có thể thấy thông tin về người này trong lá thư hoặc email đã được gửi cho quý vị. Nếu quý vị không tìm thấy thông tin này thì cũng có thể gọi số **1 (800) MARROW-2** và yêu cầu kết nối với trung tâm hiến tặng của quý vị.

3001 Broadway St. N.E., Suite 100
Minneapolis, MN 55413
1 (800) MARROW-2
1 (800) 627-7692

BeTheMatch.org

